

Print

Arbejdsmarkedsudvalget
AMU alm. del - Bilag 48
Offentligt

Udskriv

Det talte ord gælder

Tale til Foreningen af Socialchefer i Danmarks årsmøde den 31. oktober 2005

Styr på fremtiden – Nye strukturer. Nye opgaver. Nye mulig-heder.

Sådan lyder overskriften på jeres årsmøde.

Styr på fremtiden. Det vil også være temaet for min tale her i dag. For mig handler fremtiden om velfærd. Min overskrift er derfor: Styr på velfærden

Disposition

Jeg har tre ting, jeg gerne vil sige til jer i dag.

1. For det første vil jeg fortælle, hvad velfærd er for mig.
2. Min anden pointe er, at vi har brug for reformer, hvis vi fortsat skal sikre velfærden. Selvom det går godt, så står alt for mange mennesker uden for arbejdsmarkedet. Det skal vi gøre noget ved.
3. En alt for stor del af de mennesker er flygtninge og indvandrere. Det gør regeringen nu noget ved. Derfor vil jeg som det tredje i dag gerne tale integration. Det er jo et emne, der er oppe i tiden. Og med god grund: Det er hulens vigtigt.

1. Velfærd

Men først til det, det hele handler om: Velfærd.

I sidder alle i hjertekulen af velfærdssamfundet. Jeres hverdag er gennemsyret af velfærdssamfundets kerneopgave; at tage hånd om de svageste i vores samfund. Og nu skal jeg så tale om, hvad velfærd er for mig. Beskæftigelsesministeren og regeringen går jo slet ikke ind for velfærdssamfundet, er der måske nogen af jer, der sidder og tænker. Men I tager fejl.

Velfærd ligger mig meget på sinde. Ja, det ligger hele regeringen så meget på sinde, at vi tidligt valgte at nedsætte den såkaldte Velfærdskommission. De skal give et bud på, hvad det er, der skal til, for at vi også i fremtiden kan bevare velfærden. Det gør de om en god måneds tid, og så skal vi have en bred diskussion i Folketinget og ude i landet af de bud Velfærdskommissionen kommer med.

Men hvad er velfærd egentlig:

Jeg har to store drenge, som begge har gået i gymnasiet og fået en universitetsuddannelse. De har fået deres uddannelse betalt af samfundet, og mens de studerede, fik de SU. Det er velfærd set med mine øjne. Gratis uddannelse til alle.

For et par år siden fik jeg dårligt knæ. En slidt menisk lød diagnosen. Det er en af de skavanker, der følger med alderen. Jeg gik til lægen. Han fik mig hurtigt skrevet op til behandling, og efter en uge på krykker var jeg godt gående igen. Det er velfærd set med mine øjne. Gratis og hurtig behandling, når man bliver syg.

Når vi skal lave velfærdsreformer, skal vi ikke rykke ved de grundlæggende værdier. De værdier er grundstenen i det danske velfærdssamfund.

Men det betyder ikke, at vi beholder status quo. Der kommer ændringer. Men det

kommer til at ske med små skridt. Sjælen skal kunne følge med.

Frihed

Velfærd er også frihed. Frihed til at vælge selv.

For mig er frihed uløseligt forbundet med troen på det frie menneske. Jeg tror på, at mennesker selv bedst kan bedømme, hvordan deres liv skal leves.

Lad mig give et par eksempler på, hvad jeg mener, når jeg siger, at velfærd er frihed. Nu er jeg jo ved at komme op i årene. Og mine venner er, lige som jeg, begyndt at få problemer med mekanikken. I mit tilfælde et dårligt knæ. Andre har lidt stær på øjet. Eller forkalkede blodårer.

Vi er jo en privilegeret generation - mig og mine venner. Nogle vil kalde os en forkælet generation. Så når det værker i kroppen og knoglerne, så vil vi også have gjort noget ved det med det samme.

Det er ikke altid, at der lige er en ledig operationsstue eller seng på det lokale sygehus. Derfor vælger mange at blive behandlet andre steder. På private eller offentlige sygehuse. Og sågar i udlandet. Det er frihed set med mine øjne. Ret til at vælge mellem flere steder at blive behandlet. Ret til at vælge mellem private og offentlige løsninger.

For regeringen er frihed et vigtigt mål. Vi vil give mennesker flere frihedsgrader i de kommende år. Det har stillet os over for en særlig udfordring. Nemlig at vise, at et liberalt samfund med frihed også er et trygt samfund, der tager hånd om de svageste.

Vi skal bevare velfærdssamfundet og samtidig give større valgfrihed til den enkelte. Velfærd og valgfrihed er ikke hinandens modsætninger. Tværtimod. Valgfrihed kan bane vej for mere velfærd. Tag eksempelvis sygehusene.

Retten til at vælge et privat tilbud, hvis det offentlige ikke kan levere, har givet kortere ventetider for en lang række behandlinger. Og det betyder, at mange flere bliver behandlet hvert år. Før vi indførte det frie valg, var det kun dem med pengepungen i orden, der kunne vælge noget andet end det offentlige og blive hurtigt behandlet. På den måde er velfærd også lig med frihed til at vælge.

Tryghed

Velfærd er også tryghed. Og tryghed er en af de grundpiller, vores samfund hviler på, og som vi skal værne om.

Hvad er tryghed så for mig?

Nu er jeg jo på mange måder privilegeret. Hvis statsministeren skulle vælge at fyre mig, eller vælgerne stemmer mig ud ved næste folketingsvalg, så er jeg godt sikret. En pæn ministerpension betyder, at jeg ikke behøver at ligge søvnløs om natten.

Men mange mennesker er ikke lige så privilegerede, som jeg er. De er afhængige af det økonomiske sikkerhedsnet, som det offentlige har spændt ud. I Danmark har vi f.eks. et godt sygedagpengesystem sammenlignet med de fleste andre vestlige lande. Så man behøver ikke at gå fra hus og hjem, fordi man bliver syg. Og det er tryghed for mig: At der er et økonomisk sikkerhedsnet under mig, hvis jeg bliver syg eller mister mit arbejde.

* * *

Velfærd, frihed og tryghed hænger altså uløseligt sammen og er vigtige bestanddele i velfærdssamfundet. Hvis vi skal bevare det, hvis vi skal udvikle velfærdsstaten, så kræver det en indsats.

2. Reformen for at bevare velfærden

Det bringer mig frem til min anden pointe: Vi har brug for reformer, hvis vi skal bevare velfærdssamfundet.

Vi står med lidt af et paradoks:

På den ene side kan vi konstatere, at danskerne er verdens lykkeligste folk. Arbejdsløsheden er faldet, og det vil den fortsætte med. Vi har lige set et finanslovsforslag med et gigant-overskud. Danmark betaler pænt af på den offentlige gæld. Vi er kort sagt klassens duks i EU.

Vi har samtidig et meget velfungerende velfærdssamfund. Et samfund, hvor alle kan få en gratis uddannelse. Alle kan blive behandlet gratis på sygehuset. Og alle kan få hjælp, hvis de bliver syge eller ledige og ikke kan forsørge sig selv.

Det er jo helt fantastisk.

Men på den anden side må vi alligevel konstatere, at der er behov for, at vi drejer lidt på reformknapperne.

For på trods af positive tal og gode tendenser, så findes der også en række dårlige tal og ikke så gode tendenser.

Sidste år var 900.000 mennesker på overførselsindkomster. Og det er vel at mærke uden, at vi tæller folkepensionister med. Det svarer til hver fjerde mellem 18 og 67 år.

Det er 40.000 flere, end da regeringen kom til. Det er naturligvis ikke godt nok. Det skyldes dog i overvejende grad konjunkturudviklingen, men også en stigning i antallet af efterlønsmodtagere.

At vores barselsregler så også er blevet populære trækker i samme retning, men det er nu svært at begræde – for det er dog glædeligt at nogle tager sig af at udvikle fremtidens arbejdskraft.

Jeg skal heller ikke undlade at sige, at de seneste tal viser en stigende beskæftigelse og en faldende ledighed. Og samlet set er der en tendens til, at antallet af personer på overførselsindkomst falder.

Det ændrer dog ikke det mindste ved, at 900.000 stadig er alt for mange. Og at det er noget, regeringen ønsker at gøre noget ved. Det skal vi simpelthen.

Vi skal udnytte opsvinget til at få flere i arbejde – til at sikre at flere kan komme til at forsørge sig selv. Det er nu, vi har chancen. Nu systemet skal stå sin prøve. Og nu vi ikke længere skal acceptere, at der går ledige rundt samtidig med, at virksomhederne mangler arbejdskraft. Det skal vi simpelthen blive bedre til at gøre noget ved.

Her tænker jeg ikke mindst på den meget store gruppe flygtninge og indvandrere, der i dag er helt uden for arbejdsmarkedet. Her står vi som regering og som samfund over for den måske største opgave de kommende år.

3. Integration af flygtninge og indvandrere

Og det skal være min tredje og vigtigste pointe i dag: Vi skal have flygtninge og indvandrere integreret bedre på arbejdsmarkedet.

Regeringen tror på, at integration sker gennem arbejde. I dag står næsten 8 ud af 10 danskere op om morgenen for at tage på arbejde. Desværre er det kun halvdelen af udlændingene, der skal op på arbejde. Over 100.000 udlændinge har ikke noget arbejde at stå op til.

Alt for mange indvandrere bliver frataget initiativ og virkelyst på offentlig forsørgelse. Det er til skade for indvandrerne, for integrationen og for samfundet.

Velfærdskommissionen har tidligere sat pris på alle vores hoveder og set på, hvad vi koster det danske samfund. Det var ikke opløftende at læse, at flygtninge og indvandrere koster tre gange så meget som resten af befolkningen.

Hvis vi skal have succes med at få flygtninge og indvandrere i arbejde, er vi nødt

til at tage et opgør med forsørgermentaliteten, hvor flygtninge og indvandrere bliver omklamret af de sociale systemer, gjort til klienter og berøvet ethvert initiativ og troen på, at det nytter at gøre en indsats.

Integrationsaftalen

Derfor har regeringen sammen med Dansk Folkeparti netop sendt et forslag til høring, der skal føre integrationsaftalen ud i livet. En integrationsaftale, der har til formål at få flygtninge og indvandrere bedre integreret i det danske samfund.

Vejen til integration går gennem et arbejde.

Vi skal som velfærdssamfund sikre, at alle har mulighed for at klare sig selv. Det gælder ikke mindst flygtninge og indvandrere. Vi ved også, hvad det betyder for deres børn, at forældrene har et arbejde. Børn, hvis forældre lever på kontanthjælp, har større risiko for selv at komme til at leve på kontanthjælp. Det er en ond cirkel, som vi skal bryde.

Men som vi endnu ikke har brudt.

Faktisk er det ikke meget mere end to uger siden, man i Ugebrevet A4 kunne læse, at børn af indvandrere klarer sig betydeligt dårligere i samfundet end hidtil antaget. Undersøgelsen peger på, at andelen af andengenerationsindvandrere på det danske arbejdsmarked har været faldende siden 2001.

Lad mig gå direkte til stridens kerne: Ser man på de mennesker, der lever i et ægteskab, hvor begge er på kontanthjælp, og hvor de har været det i mere end 1 år, ja så er det triste faktum, at tre ud af fire har indvandrerbaggrund.

Det er trist for dem. Det er trist for deres børn. Og det er trist for samfundet.

Ret og pligt er et helt grundlæggende princip i den danske beskæftigelsespolitik. Alle har ret til kontanthjælp. Og de, der kan arbejde, har pligt til at stå til rådighed. Uanset om deres arbejdsevne er stor eller lille. Kontanthjælp er jo en midlertidig ydelse, der skal kompensere for, at man ikke har noget job. Derfor må man også være parat til at tage et job.

Hvis jeg skal være helt ærlig, så kan jeg personligt godt være i tvivl om, hvorvidt de alle sammen er parate til at tage et job. Det er jo ikke sådan, at de automatisk bliver parate til at tage et job, bare fordi fødderne rører ved jorden ude i Kastrup, når de stiger ud af flyet.

Det kan godt være, at nogle af dem har valgt at indrette sig sådan, at manden søger arbejde, mens konen bliver hjemme. Det kan man mene om, hvad man vil, men det er deres valg. Men det betyder altså ikke, at det offentlige skal finansiere det valg. Står den ene ægtefælle ikke til rådighed for arbejdsmarkedet, så har ægtefællen ikke ret til kontanthjælp.

Så enkelt kan det faktisk siges. Med retten til kontanthjælpen følger pligten til at stå til rådighed.

Jeg tror ikke på, at man bliver integreret ved at putte sig i sin lejlighed og se TV fra hjemlandet via Parabol. Det gør man ved at komme ud på arbejdsmarkedet og møde kolleger og kulturelle forskelle og komme ind i netværk med danskere.

Jeg kan godt forstå, at man gerne vil følge med i, hvad der sker der, hvor man kommer fra. Men det må ikke betyde, at man ikke følger med i udviklingen i det samfund, man er kommet til.

Det er derfor, regeringen har stillet forslag om, at alle ægtepar på kontanthjælp, der ikke arbejder 300 timer i løbet af 2 år, mister den ene kontanthjælp.

Så lyder kritikken: Jamen reglerne rammer jo mennesker, som mister deres kontanthjælp.

Ja, det gør de. Og det er lige præcis meningen.

Det er nemlig et rådighedskrav.

Og det skal jeg måske lige sige en gang til: Det er et rådighedskrav.

For det er som om, mange tror, at de 300 timer er afgørende for, hvor man skal placeres i de såkaldte matchkategorier.

Sjovt ord i øvrigt: Matchkategorier. Et ord, som kun de få indviede kendte til, inden Socialdemokraterne sprang fra integrationsaftalen, og ordet sprang direkte ind i avisspalterne og sågar ud gennem TV-skærmene hjemme i stuerne.

Matchkategorierne er ikke kastesystemer.

Og nu vi er ved misforståelserne, så lad mig slå en anden ting helt fast: Matchkategorierne er ikke et indisk kastesystem.

Man bliver ikke født ind i matchgrupperne. En gang matchgruppe 4 er ikke det samme som altid matchgruppe 4.

Det kunne man ellers godt forledes til at tro, når man hører Socialdemokraterne i pressen.

Men som chefer for de medarbejdere, der skal inddele folk i matchkategorier, så ved I også, at det er en dynamisk proces. Medarbejderne i kommunerne skal mindst hver 3. måned snakke med den ledige og vurdere, om han eller hun skal skifte matchkategori. Det kan fx komme på tale at flytte en person fra matchgruppe 4 til 5, hvis der er opstået helbredsmæssige problemer. Eller omvendt: Hvis personen har fået løst nogle af sine sociale problemer, så rykker han eller hun fra kategori 4 til 3 eller 2.

Forslaget rammer kun personer, der kan arbejde

Det fører mig til endnu en udbredt misforståelse.

Jeg sagde før, at det lige præcis er meningen med forslaget, at der er personer, der kan miste deres kontanthjælp.

Nemlig: Personer, der godt kan arbejde, men som ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Så lad mig slå fast: Forslaget vil kun gælde personer, der er i stand til at arbejde. Ikke nødvendigvis på fuld tid. Men et ufaglært job med begrænsede kompetencekrav på nedsat tid kan de godt klare.

Ellers hører de ganske enkelt hjemme i matchgruppe 5, som er undtaget for reglen.

Det er som om, det ikke kun er Socialdemokraterne, der har svært ved at forstå det. Og for dem er det måske mere et spørgsmål om, at de ikke vil forstå det. Anne-Marie Meldgaard, der jo forhandlede aftalen for Socialdemokraterne, forstår det i alt fald godt.

Igen er det betryggende at vide, at jeg i dag står over for chefer, der kender reglerne, og derfor ved, at hvis en person ikke har nogen arbejdsevne, så skal personen være i matchgruppe 5 og vil derfor ikke blive omfattet af kravet.

Jeg påstår ikke, at personer i matchgruppe 4 kan klare et hvilket som helst job. Det kan de ikke. Ellers var de ikke i matchgruppe 4. Men det er der jo heller ingen, der forlanger. Kravet lyder på 300 timer over 2 år. Det svarer til 12-13 timer om måneden. Det er ikke noget urimeligt krav at stille.

Og selv en lille tilknytning til arbejdsmarkedet kan gøre hele forskellen.

Vi taler ikke om alle i Match 4

Og hvis jeg skal gøre misforståelserne færdige. Vi taler ikke om alle i matchgruppe 4. Vi taler om ægtepar på kontanthjælp.

Det var åbenbart ikke gået op for HR-direktør i ISS, Ulrik Damm, da han i sidste uge sagde følgende til Ritzaus Bureau, og jeg citerer: "Match 4 er et miskmask. Der er nogen, som har dårlige sprogkunderskaber, der er nogen, som er nedslidte, der er nogen, som har misbrug, og der er nogen, som er psykisk afvigende. Jeg har ikke nogen problemer med at ansætte nedslidte, men jeg kan ikke sende en alkoholiker eller en psykisk afvigende ud til en kunde." Citat slut.

Jeg vil gerne erindre om, at Integrationsaftalen handler om 6.000 ægtepar på kontanthjælp. Heraf er langt størstedelen indvandrere. Vi taler altså typisk ikke om narkomaner, alkoholikere og psykiske afvigende personer. Der vil i al væsentlighed være tale om personer, som enten ikke kan ordentlig dansk, eller som ikke kender så meget til dansk kultur, at de kan klare sig i et helt almindeligt job.

Og hvis det viser sig, at det er dét, der er en barriere for, at arbejdsgiverne vil tage dem, så har vi afsat 500 millioner kroner til at gøre dem parate og egnede til arbejdsmarkedet.

Det nogen fuldstændig har overset er, at den her aftale handler om at give disse mennesker en ny chance.

Det er som om, at man bare vil stemple folk i panden med et "dur ikke". Men det har Danmark ikke råd til - vi har brug for alle, og regeringen har altså nogle højere ambitioner.

Nu vender vi bunken, og giver folk det de har brug for, for at komme videre - mange af dem her er jo engang blevet stemplet som "ikke egnede", og nu hvor vi vil give dem en ny chance, så opgiver man på forhånd.

Vi ved, at der er nogle kommuner, der kan skaffe folk i arbejde, og vi ved, at de svageste ligeså ofte som stærke kommer i arbejde, så selvfølgelig nytter det.

Fokus på job

Derfor er det vigtigt, at vi for alle personer - uanset om arbejdsevnen er lille eller stor - har fokus på job.

For ikke så længe siden fik jeg resultaterne fra en undersøgelse, som Socialforskningsinstituttet har lavet. De havde undersøgt AF's, kommunernes og andre aktørers kontaktsamtaler med de ledige. Altså de samtaler, hvor der skal være fokus på, hvordan personen kommer i job og bliver selvforsørgende.

Det ville være synd at sige, at jobfokus stod øverst på hitlisten ved alle samtaler.

I gennemsnit er det kun i hver femte samtale, at der er fokus på et konkret job. Og hvis vi kun ser på de samtaler, som er foregået i kommunerne, ja så er der kun fokus på konkrete job i 4 ud af 10 samtaler. Og vi taler altså vel at mærke kun om den gruppe af ledige, som er parate til arbejdsmarkedet. Altså personer i matchkategori 1 og 2.

Det er simpelthen ikke godt nok.

En af vores store fælles udfordringer i de nye jobcentre er at sikre at ledige, der henvender sig, hurtigst muligt kommer i job igen.

Som socialchefer, bliver I nødt til at gøre en indsats for, at fokus på job og selvforsørgelse bliver langt mere konkret. Der skal konkrete job på bordet i kontaktsamtalerne. Det er ikke jeres ansvar at finde job til den enkelte. Det skal den ledige selv gøre. Men det er jeres arbejde at hjælpe dem med at finde et job.

Afslutning

Og vi skal have flere i job. Ikke mindst når det gælder flygtninge og indvandrere. Det er en af de største udfordringer, vi står over for.

Jeg vil godt her til allersidst slutte af med en bemærkning, som jeres formand Ole Pass er kommet med i en artikel i Ugebladet A4 med den triste konklusion at, 3 ud af 4 socialrådgivere føler sig så presset, at de ikke kan give borgerne en

ordentlig sagsbehandling. I artiklen siger han:

At "...det er lettere at få socialrådgivere til at arbejde med børn og unge end med at bringe ledige i job". "Det er den upopulære del, og der er ingen prestige i det".

Det undrede mig. Jeg synes netop, at der er stor prestige i et arbejde, hvor man kan give andre en hjælpende hånd, så de kommer i job igen. Det er da noget af det vigtigste, man kan gøre. At hjælpe mennesker med at tage ansvar for eget liv og blive selvforsørgende.

Derfor vil min opfordring til jer i dag også være, at I hver især prøver at trække jeres kommune i den rigtige retning. En retning, hvor mødet med den ledige er præget af fokus på job og selvforsørgelse. En retning, hvor I ikke er bange for at stille krav til den ledige om selv at være aktiv. En retning, hvor flere flygtninge og indvandrere kommer ind på arbejdsmarkedet.

Det er det eneste anstændige, både for samfundet, men i høj grad også over for den enkelte ledige.

Skal vi have fokus på fremtiden, så skal vi have fokus på velfærden.

Og skal vi have fokus på velfærden, så skal vi have fokus på job.